

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Doina Burtea • Alina Perțea

ISTORIE

Manual pentru clasa a IV-a

București, 2021

Manualul a fost aprobat prin Ordinul ministrului educației nr. 4200/07.07.2021.

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital.

Inspectoratul Școlar .....

Școala/Colegiul/Liceul .....

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

*Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: **nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.**

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Referenți: Conf. univ. dr. Firuța Antoaneta Tacea, Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea București
Prof. înv. primar grad I Raluca Voina Școala gimnazială nr. 6 „Iacob Mureșianu”, Brașov

Redactare: Iuliana Voicu
DTP: Carmen Diana Mateescu
Corectură: Eugenia Oprea
Ilustrații: Nicușor Petrescu, shutterstock.com
Regie animații: Cătălin Georgescu
Voce: Doina Burtea

Descrierea CIP se găsește la Biblioteca Națională a României.

ISBN 978-606-009-447-0

Copyright © 2021 Aramis Print s.r.l. toate drepturile rezervate

Aramis Print s.r.l. • Redacția și sediul social: B-dul Metalurgiei nr. 46-56, cod 041833, sector 4, București, O.P. 82 – C.P. 38

Tel.: 021.461.08.08/10/12; fax: 021.461.08.09;

Departamentul desfacere: tel.: 021.461.08.08/10/12; fax: 021.461.08.09; e-mail: desfacere@edituraaramis.ro

www.edituraaramis.ro

www.librariaaramis.ro

Deșteaptă-te, române!

de Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată, croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâini mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

.....

Priviți, mărețe umbre: Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!” strigă toți.

.....

Preoți, cu cruce-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

CUPRINS

Deșteaptă-te, române.....	3
Competențe generale și specifice.....	5
Instrucțiuni de utilizare a manualului.....	7
UNITATEA 1. IERI, AZI, MÂINE.....	9
1. Ce este istoria? (introducere).....	10
2. Timpul și spațiul istoric.....	14
<i>Recapitulare</i>	18
<i>Evaluare</i>	20
UNITATEA 2. FAMILIA.....	21
1. Trecutul familiei. Arborele genealogic.....	22
2. Activități cotidiene în familie. Sărbătorile și timpul liber al familiei.....	26
Familia mea (Proiect)	29
<i>Recapitulare</i>	32
<i>Evaluare</i>	34
UNITATEA 3. COMUNITATEA LOCALĂ ȘI NAȚIONALĂ.....	35
1. Copilăria de ieri și de azi în comunitatea locală.....	36
Copilăria de ieri și de azi în comunitatea locală (Investigație)	39
2. Comunitatea locală.....	40
3. Comunitatea națională.....	44
Comunitatea mea (Proiect)	47
<i>Recapitulare</i>	48
Cetatea Sighișoarei (Lectură)	50
<i>Evaluare</i>	52
UNITATEA 4. POPOARE DE IERI ȘI DE AZI (I). ANTICHITATEA.....	53
1. Dacii și romanii.....	54
2. Legende și scrieri istorice despre daci și romani.....	59
3. Grecii, galii, slavii.....	64
<i>Recapitulare</i>	67
<i>Autoevaluare</i>	69
UNITATEA 5. POPOARE DE IERI ȘI DE AZI (II). EVUL MEDIU.....	71
1. Întemeierea statelor medievale românești.....	72
2. Domnitori români de seamă, monumente și legende istorice.....	75
3. Transilvania - spațiu multietnic. Personalități ale minorităților.....	81
4. Evul Mediu în lume - englezii, francezii, rușii, ungurii, otomanii, bulgarii, sârbii. Exploratori celebri.....	85
Țările Române în Evul Mediu (Proiect)	89
<i>Recapitulare</i>	90
<i>Evaluare</i>	92
UNITATEA 6. POPOARE DE IERI ȘI DE AZI (III). EPOCA MODERNĂ.....	93
1. Alexandru Ioan Cuza și Unirea Principatelor Române.....	94
2. Regele Carol I și independența României. Călători și exploratori din spațiul românesc - sec. al XIX-lea.....	98
3. Primul Război Mondial. Regele Ferdinand I și Marea Unire.....	102
4. Epoca modernă - turcii, ungurii, germanii, rușii, sârbii, bulgarii. Călători și exploratori din prima jumătate a secolului al XX-lea.....	106
<i>Recapitulare</i>	110
Eroii României din Primul Război Mondial (Proiect)	112
<i>Evaluare</i>	114
UNITATEA 7. ROMÂNIA LA CUMPĂNA DINTRE MILENII. EPOCA CONTEMPORANĂ.....	115
1. Perioada interbelică și al Doilea Război Mondial.....	116
2. Perioada comunistă și Revoluția din Decembrie 1989.....	120
<i>Recapitulare</i>	124
<i>Evaluare</i>	126
<i>Recapitulare finală</i>	127

COMPETENȚE GENERALE ȘI COMPETENȚE SPECIFICE

Unitatea	Competențe generale și specifice	Conținuturi	Titlul lecției
1. IERI, AZI, MÂINE	1. <i>Localizarea în timp și în spațiu a evenimentelor istorice studiate</i> 1.1. Ordonarea cronologică a unor evenimente din viața familiei, a faptelor prezentate într-o situație de învățare 1.2. Localizarea în spațiu a evenimentelor istorice 1.3. Recunoașterea preocupării oamenilor pentru raportarea la timp și spațiu 2. <i>Explorarea surselor relevante pentru a înțelege fapte și evenimente din trecut și din prezent</i>	Trecutul și prezentul din jurul nostru Noțiuni introductive: trecut – prezent (mileniu, secol, deceniu, epocă istorică), spațiu istoric, surse istorice	1. Ce este istoria? (introducere) 2. Timpul istoric
2. FAMILIA	2.1. Identificarea de surse istorice utilizând o varietate de instrumente, inclusiv tehnologiile de informare și comunicare 2.2. Aplicarea unor procedee simple de analiză a surselor pentru a identifica informații variate despre trecut 2.3. Identificarea, pe baza surselor, a cauzelor, a consecințelor și a elementelor care s-au schimbat sau nu într-o anumită perioadă de timp 3. <i>Utilizarea termenilor istorici în diferite situații de comunicare</i> 3.1. Recunoașterea unor termeni istorici în cadrul unor surse accesibile 3.2. Utilizarea corectă a termenilor istorici accesibili în situații de comunicare orală și scrisă 4. <i>Formarea imaginii pozitive despre sine și despre ceilalți</i> 4.1. Determinarea semnificației unor evenimente din trecut și din prezent 4.2. Recunoașterea asemănărilor și deosebirilor dintre sine și celălalt, dintre persoane și grupuri 4.3. Manifestarea unei atitudini deschise în cazul unor situații care presupun comunicarea	Familia: trecutul familiei, sărbători de familie, timpul liber, activitățile cotidiene	1. Trecutul familiei. Arborele genealogic 2. Activități cotidiene în familie. Sărbătorile și timpul liber al familiei <i>Familia mea (Proiect)</i>
3. COMUNITATEA LOCALĂ ȘI NAȚIONALĂ	2.1. Identificarea de surse istorice utilizând o varietate de instrumente, inclusiv tehnologiile de informare și comunicare 2.2. Aplicarea unor procedee simple de analiză a surselor pentru a identifica informații variate despre trecut 2.3. Identificarea, pe baza surselor, a cauzelor, a consecințelor și a elementelor care s-au schimbat sau nu într-o anumită perioadă de timp 3. <i>Utilizarea termenilor istorici în diferite situații de comunicare</i> 3.1. Recunoașterea unor termeni istorici în cadrul unor surse accesibile 3.2. Utilizarea corectă a termenilor istorici accesibili în situații de comunicare orală și scrisă 4. <i>Formarea imaginii pozitive despre sine și despre ceilalți</i> 4.1. Determinarea semnificației unor evenimente din trecut și din prezent 4.2. Recunoașterea asemănărilor și deosebirilor dintre sine și celălalt, dintre persoane și grupuri 4.3. Manifestarea unei atitudini deschise în cazul unor situații care presupun comunicarea	Comunitatea locală și națională: teritoriu, locuințe și viață cotidiană, tradiții, sărbători, religie, monumente ale eroilor Comunități ale minorităților pe teritoriul de azi al României Copilăria de ieri și de azi în comunitatea locală Cultură și patrimoniu Locuri istorice din comunitate: mănăstiri, străzi și case istorice din comunitate, monumente ale eroilor, monumente reprezentative ale comunităților etnice din România Locuri cu importanță istorică pentru România: Castele și cetăți martore ale evenimentelor istorice Monumente și locuri incluse în patrimoniul UNESCO	1. Copilăria de ieri și de azi în comunitatea locală <i>Copilăria de ieri și de azi în comunitatea locală (Investigație)</i> 2. Comunitatea locală 3. Comunitatea națională <i>Comunitatea mea (Proiect)</i> <i>Cetatea Sighișoarei (Proiect)</i>
4. POPOARE DE IERI ȘI DE AZI (I). ANTICHITATEA	2.1. Identificarea de surse istorice utilizând o varietate de instrumente, inclusiv tehnologiile de informare și comunicare 2.2. Aplicarea unor procedee simple de analiză a surselor pentru a identifica informații variate despre trecut 2.3. Identificarea, pe baza surselor, a cauzelor, a consecințelor și a elementelor care s-au schimbat sau nu într-o anumită perioadă de timp 3. <i>Utilizarea termenilor istorici în diferite situații de comunicare</i> 3.1. Recunoașterea unor termeni istorici în cadrul unor surse accesibile 3.2. Utilizarea corectă a termenilor istorici accesibili în situații de comunicare orală și scrisă 4. <i>Formarea imaginii pozitive despre sine și despre ceilalți</i> 4.1. Determinarea semnificației unor evenimente din trecut și din prezent 4.2. Recunoașterea asemănărilor și deosebirilor dintre sine și celălalt, dintre persoane și grupuri 4.3. Manifestarea unei atitudini deschise în cazul unor situații care presupun comunicarea	Popoare de ieri și de astăzi: localizare pe hartă, ocupații, tradiții, obiceiuri, sărbători Cunoașterea lumii prin călători Epoci, evenimente și personalități Antichitatea: Legende și scrieri ale anticilor despre daci și romani Locuri cu importanță istorică pentru România: Așezări și construcții dacice, grecești și romane	1. Dacii și romanii 2. Legende și scrieri istorice despre daci și romani 3. Grecii, galii, slavii

COMPETENȚE GENERALE ȘI COMPETENȚE SPECIFICE

Unitatea	Competențe generale și specifice	Conținuturi	Titlul lecției
5. POPOARE DE IERI ȘI DE AZI (II). EVUL MEDIU	<p>1. <i>Localizarea în timp și în spațiu a evenimentelor istorice studiate</i></p> <p>1.1. Ordonarea cronologică a unor evenimente din viața familiei, a faptelor prezentate într-o situație de învățare</p> <p>1.2. Localizarea în spațiu a evenimentelor istorice</p> <p>1.3. Recunoașterea preocupării oamenilor pentru raportarea la timp și spațiu</p> <p>2. <i>Explorarea surselor relevante pentru a înțelege fapte și evenimente din trecut și din prezent</i></p> <p>2.1. Identificarea de surse istorice utilizând o varietate de instrumente, inclusiv tehnologiile de informare și comunicare</p> <p>2.2. Aplicarea unor procedee simple de analiză a surselor pentru a identifica informații variate despre trecut</p> <p>2.3. Identificarea, pe baza surselor, a cauzelor, a consecințelor și a elementelor care s-au schimbat sau nu într-o anumită perioadă de timp</p> <p>3. <i>Utilizarea termenilor istorici în diferite situații de comunicare</i></p> <p>3.1. Recunoașterea unor termeni istorici în cadrul unor surse accesibile</p> <p>3.2. Utilizarea corectă a termenilor istorici accesibili în situații de comunicare orală și scrisă</p> <p>4. <i>Formarea imaginii pozitive despre sine și despre ceilalți</i></p> <p>4.1. Determinarea semnificației unor evenimente din trecut și din prezent</p> <p>4.2. Recunoașterea asemănarilor și deosebirilor dintre sine și ceilalți, dintre persoane și grupuri</p> <p>4.3. Manifestarea unei atitudini deschise în cazul unor situații care presupun comunicarea</p>	<p>Trecutul și prezentul din jurul nostru (Popoare de ieri și de astăzi: localizare pe hartă, ocupații, tradiții, obiceiuri, sărbători; Cunoașterea lumii prin călători)</p> <p>Epoci, evenimente și personalități (Evl Mediu)</p> <p>Figuri legendare de voievozi, domnitori și conducători locali în opere literare și istorice; Transilvania – spațiu multiethnic. Sat și oraș în Transilvania medievală; Istoric și cronicari despre personalități ale minorităților)</p> <p>Cultură și patrimoniu (Locuri istorice din comunitate: mănăstiri, străzi și case istorice din comunitate, monumente ale eroilor, monumente reprezentative ale comunităților etnice din România; Locuri cu importanță istorică pentru România: Castele și cetăți martore ale evenimentelor istorice; Construcții religioase și ctitorii lor)</p>	<p>1. Întemeierea statelor medievale românești</p> <p>2. Domnitori români de seamă, monumente și legende istorice</p> <p>3. Transilvania – spațiu multiethnic. Personalități ale minorităților</p> <p>4. Evl Mediu în lume – englezii, francezii, rușii, ungurii, otomanii, bulgarii, sârbii. Exploratori celebri <i>Țările Române în Evl Mediu (Proiect)</i></p>
6. POPOARE DE IERI ȘI DE AZI (III). EPOCA MODERNĂ	<p>1. Alexandru Ioan Cuza și Unirea Principatelor Române</p> <p>2. Regele Carol I și independența României. Călători și exploratori din spațiul românesc – sec. al XIX-lea</p> <p>3. Primul Război Mondial. Regele Ferdinand I și Marea Unire</p> <p>4. Epoca modernă – turcii, ungurii, germanii, rușii, sârbii, bulgarii. Călători și exploratori din prima jumătate a secolului al XX-lea</p> <p><i>Eroii României din Primul Război Mondial (Proiect)</i></p>	<p>Trecutul și prezentul din jurul nostru (Popoare de ieri și de astăzi: localizare pe hartă, ocupații, tradiții, obiceiuri, sărbători; Cunoașterea lumii prin călători)</p> <p>Epoci, evenimente și personalități (Epoca modernă: Al.I. Cuza și Unirea; Carol I și independența, Carol Davila; Eroii ai Primului Război Mondial; Ferdinand și Marea Unire)</p> <p>Cultură și patrimoniu (Locuri cu importanță istorică pentru România)</p>	<p>1. Alexandru Ioan Cuza și Unirea Principatelor Române</p> <p>2. Regele Carol I și independența României. Călători și exploratori din spațiul românesc – sec. al XIX-lea</p> <p>3. Primul Război Mondial. Regele Ferdinand I și Marea Unire</p> <p>4. Epoca modernă – turcii, ungurii, germanii, rușii, sârbii, bulgarii. Călători și exploratori din prima jumătate a secolului al XX-lea</p> <p><i>Eroii României din Primul Război Mondial (Proiect)</i></p>
7. ROMÂNIA LA CUMPĂNA DINTRE MILENII	<p>1. Perioada interbelică și al Doilea Război Mondial</p> <p>2. Perioada comunistă și Revoluția din Decembrie 1989</p>	<p>Trecutul și prezentul din jurul nostru (Popoare de ieri și de astăzi: localizare pe hartă, ocupații, tradiții, obiceiuri, sărbători)</p> <p>Epoci, evenimente și personalități (Epoca contemporană: România la cumpăna dintre milenii)</p>	<p>1. Perioada interbelică și al Doilea Război Mondial</p> <p>2. Perioada comunistă și Revoluția din Decembrie 1989</p>

Instrucțiuni de utilizare a manualului

În paginile manualului, sunt semnalate imaginile, videoclipurile și jocurile interactive care se regăsesc în varianta digitală:

static
IMAGINE

animat
VIDEO

interactiv
INTERACTIV

Unitatea 3

COMUNITATEA LOCALĂ ȘI NAȚIONALĂ

DESPRE CE VEI AFLA?

1. Copilăria de ieri și de azi în comunitatea locală
2. Comunitatea locală
3. Comunitatea națională

CE VEI REUȘI?

- să prezinți oameni și activități din perioade diferite de timp;
- să analizezi transformarea unui loc de la o perioadă de timp la alta;
- să realizezi un album al localității tale;
- să realizezi desene, picturi, colaje reprezentative pentru evoluția unor obiecte;
- să completezi o fișă de curiozități;
- să completezi un jurnal de călătorii;
- să prezinți fapte/evenimente care te-au impresionat;
- să identifice fapte/evenimente istorice.

TERMENI:

- drepturile copilului
- UNICEF
- zonele istorico-geografice ale României

35

Titlurile
lecțiilor

Titlu de unitate

Cuvinte importante

Secvență
de învățare

Titlu de lecție

Trimitere către activitatea interactivă
din manualul digital

Aplicații

Unitatea 6 • Popoare de ieri și de azi (III). Epoca modernă

2. Regele Carol I și independența României. Călători și exploratori din spațiul românesc - sec. al XIX-lea

AFLĂM

Fig. 2. Carol I de Hohenzollern (domnitor: 1866-1881, rege: 1881-1914)

După abdicarea lui Alexandru Ioan Cuza, oamenii politici români au căutat un domnitor dintr-o familie conducătoare a unui stat european puternic. Cel care a acceptat a fost Carol de Hohenzollern Sigmaringen, din familia domnitoare a Prusiei, familie de origine germană.

Pe 10 mai 1866, Carol de Hohenzollern a depus jurământul la București, în Palatul Mitropoliei, devenind astfel domnitorul României, sub numele de Carol I.

În fața națiunii române, tânărul domnitor a spus: „Punând picioarele pe acest pământ, am și devenit român”, apoi și-a exprimat „devotamentul fără margini către noua mea patrie și acel neîmvins respect pentru lege, pe care l-am cules în exemplul alor mei. Cetățean azi, măine, de va fi nevoie, soldat, eu voi împărtași cu dumneavoastră soarta cea bună ca și cea rea”.

În timpul domniei lui Carol I, a fost adoptată prima **Constituție** a României prin care se garantau drepturile și libertățile cetățenilor. Totodată, domnitorul a luat măsuri pentru dezvoltarea economiei, dar țara era în continuare un stat vasal față de Imperiul Otoman.

În anul 1877, Rusia a declarat război Imperiului Otoman, aceasta fiind ocazia pentru România, de a-și obține independența, dar trebuia să se alieze cu Rusia. Crezând că va învinge singură, Rusia nu a dorit o alianță cu România, însă a promis că va suporta cheltuielile datorate deplasării trupelor pe teritoriul românesc și că va respecta hotarele statului român.

Văzând că România n-a mai plătit tribut și că a permis trecerea trupelor rusești pe teritoriul său, Imperiul Otoman a înțeles că încerca să-și obțină independența și a început să bombardeze orașele românești de la Dunăre. La 9 mai 1877, Mihail Kogălniceanu, ministrul de externe al României, a proclamat independența de stat, dar aceasta nu a fost recunoscută de Marile Puteri.

Curând, armata rusă a fost respinsă la Plevna de Osman Pașa și, astfel, Rusia a trebuit să ceară ajutorul armatei române și lui Carol I.

Carol I a devenit comandantul trupelor româno-ruse de la Plevna și a obținut victorii, în 1877, la Grivița și Rahova, iar Osman Pașa s-a văzut nevoit să capituleze. În anul următor, românii i-au învins pe otomani la Smârdan (fig. 3) și la Vidin. În cele din urmă, Imperiul Otoman a cerut pacea.

Marile Puteri au hotărât, la Berlin, condițiile păcii. României i-au fost retrocedate Dobrogea, Delta Dunării și Insula Șerpilor, i-a fost recunoscută independența, condiționată de cedarea către Rusia a sudului Basarabiei și de acordarea drepturilor politice tuturor locuitorilor, indiferent de religia lor.

Carol I a fost încoronat rege al României la 10 mai 1881, coroana sa (fig. 4) fiind realizată din țevă unui tun otoman capturat în luptele de la Plevna.

Fig. 3. Atacul de la Smârdan, tablou de Nicolae Grigorescu

Fig. 4. Coroana de oțel a regelui Carol I

CE AI REȚINUT?

1. Transcrie enunțurile pe caiet și apoi completează-le.
  - a) Familia este grupul ... cel mai mic și ...
  - b) Familia ... este formată din părinți și copii, iar cea ... este formată din bunici, unchi, mătuși, verișori, părinți și copii.
  - c) Evenimentele din trecutul unei familii alcătuiesc ... familiei.
2. Stabilește oral corespondența între cele două coloane.

① bunici	Ⓐ întemeietorii unei noi familii
② părinți	Ⓑ cei mai depărtați ca grad de rudenie
③ copii	Ⓒ au cea mai puțină experiență de viață în familie
	Ⓓ cei mai vârstnici

CE AI ÎNȚELES?

1. Răspunde la întrebări.
  - a) În ce an s-au mutat bunicii tăi materni ai Mariei în Vatra Dornei?
  - b) De câți ani locuiește familia Mariei în casa din Timișoara?
  - c) Ce pasiuni i-au transmis de la bunici la nepoți?
2. Prezintă colegilor fotografii din diferite momente ale vieții unuia dintre membrii familiei tale și spune-le:
  - a) câteva lucruri pe care le-ai învățat de la acel membru;
  - b) ce pasiuni are și cine din familie le-a moștenit;
  - c) dacă ai vrea sau nu să semeni cu el și de ce.

CUM INTERPRETEZI?

- Realizează arborele genealogic al familiei tale după modelul oferit la pagina 22.

Portofoliu

- Completează pe caiet un tabel asemănător celui de mai jos.

Știu	Vreau să știu	Am aflat
Pe această coloană notezi tot ce știi despre familia ta.	Aici notezi tot ceea ce ți-ai dori să cunoști despre familia ta.	În această rubrică notezi toate informațiile noi pe care le-ai aflat despre familia ta.

Trimitere către imaginea
din varianta digitală

Trimitere către videoclipul din varianta digitală

ÎNȚELEM

PE SCURT

Viața copiilor a cunoscut o serie de transformări odată cu trecerea timpului. Dacă în trecut copiii se confruntau cu situații dificile, provocate de calamități naturale, războaie și foamete, care îi obligau pe cei mai săraci dintre ei să participe alături de părinți la diverse activități (cules, semănat, creșterea animalelor, vânătoare etc.), în prezent, viața lor s-a îmbunătățit simțitor. UNICEF urmărește egalitatea de șanse pentru copii în ceea ce privește accesul la sistemul de educație din fiecare țară.

Drepturile de care ar trebui să se bucure toți copiii sunt prevăzute în **Declarația Drepturilor Copilului**, care a stat la baza Convenției cu privire la Drepturile Copilului, adoptată în 1989 de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite.

Minidicționar

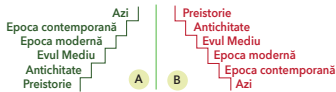
organizație mondială = grup de persoane și instituții din întreaga lume
UNICEF = instituție fondată, în 1946, de Adunarea Generală a ONU, ale cărei acțiuni se concentrează pe dreptul la educație al copiilor, asigurarea protecției acestora în fața unor forme de exploatare din partea adulților, precum și a unei stări bune de sănătate prin accesul la tratamente medicale

CE AI RETINUT?

- Răspunde la întrebările de mai jos.
- a) Cum „povesteau” oamenii preistorici întâmplările de peste zi?
- b) Când au apărut primele școli?
- c) În ce epocă au avut acces la școală cei mai mulți copii?

CE AI ÎNȚELES?

- Alege figura corespunzătoare modului în care viața copiilor a evoluat și explică alegerea făcută.

CUM INTERPRETEZI?

- Comparați imaginile alăturate și spune care sunt avantajele și dezavantajele fiecărui tip de școală.

Proiect

COPILĂRIA DE IERI ȘI DE AZI ÎN COMUNITATEA LOCALĂ (INVESTIGAȚIE)

Fiecare om are amintiri despre copilăria lui, unele mai frumoase, altele, probabil, mai triste. Unele lucruri din copilăria noastră ni le amintim singuri, pe altele le știm din relațiile părinților, buniciiilor sau ale fraților/surorilor mai mari.

Lată mi-ai josi câteva fragmente din celebrele *Amintiri din copilărie* ale lui Ion Creangă.

Ion Creangă (1837-1889), scriitor român

„Nu știu alții cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul nașterii mele, la casa părintească din Humulești, la stălpul hornului unde lega mama o șfară cu motocol la capăt, de crăpau mâțele jucându-se cu ei, la prichicul vetrei cel humuț, de care mă țineam când începusem a merge copăcel, la cuptorul pe care mă ascundeam, când ne jucam noi, băieții, de-a mijoarca, și alte jocuri și jucării pline de hazul și farmecul copilăresc, parcă-mi saltă și acum inima de bucurie! [...]”

Și eu eram vesel ca vremea cea bună și sturlubatic și copilăros ca vântul în turburarea sa. Și mama, care era vestită pentru năzdrăvăniile sale, îmi zicea cu zâmbet uneori, când începea a se ivi soarele dintre nori după o ploaie îndelungată: «Leși, copile cu părul bălan, afară și râde la soare, doar s-a îndreptat vremea» și vremea se îndreptă după răsul meu [...]”

[...] Așa era mama în vremea copilăriei mele, plină de minunăți, pe cât mi-aduc aminte; și mi-aduc bine aminte, căci brațele ei m-au legănat, când îi sugeam țiga cea dulce și mă alintam la sânul-i, gândindu-mi și uitându-mă în ochii-i cu drag!

- Clarifică sensul cuvintelor necunoscute, cu ajutorul profesorului sau al unui dicționar.
- Imaginează-ți că ești reporter și pregătește un interviu cu părinții și/sau bunicii tăi despre copilăria și viața lor de elevi. Adaugă fotografii din albumul de familie, pentru a-ți ilustra articolul.

PASUL 1 Pregătește întrebările.

De exemplu: Ai copilărit la sat sau în oraș? La bloc sau la curte? Câți frați erai? Cum vă înțelegeați? Ce vă jucați? Câți copii locuiau aproape de tine? Unde ai făcut primele clase (în localitatea în care te-ai născut, în alta)? Ai făcut primele clase la aceeași școală sau ai fost nevoiți să te muți? Cum te înțelegeai cu colegii? Dar cu profesorii? V-ați mai întâlnit după ce ați terminat școala? Cum arăta casa copilăriei tale? Dar școala? etc.

PASUL 2

la interviu și înregistrează sau notează răspunsurile. Dacă înregistrezi răspunsurile, urmează transcrierea lor.

PASUL 3

Selectează, împreună cu părinții/bunicii, fotografii din albumele vechi, reprezentative pentru cele scrise. Cere-le permisiunea să le folosești (cel mai bine ar fi să le scanezi și să nu folosești originalele), apoi inserează-le la locul potrivit din text.

PASUL 4

Comparați copilăria lor cu a ta.

Vei fi apreciat pentru:

- respectarea pașilor;
- modul de prezentare a proiectului;
- încadrarea în timp.

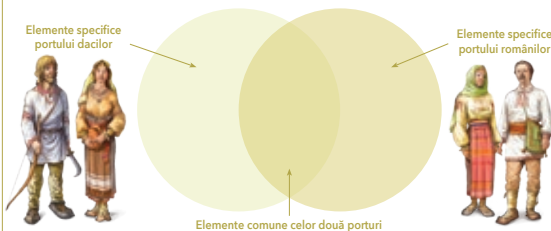
Pașii de urmat

Criteriile de apreciere

Recapitulare

CE AI ÎNȚELES?

- Documentează-te și realizează pe caiet o schemă asemănătoare celei de mai jos în care să compari portul dacilor cu cel al țăranilor români.

- De ce primele comunități omenești erau conduse de cei mai vârstnici oameni?

CUM INTERPRETEZI?

- Citește textul de mai jos, apoi răspunde la întrebări.

O familie de români s-a stabilit, de câțiva ani, în Franța. În viața de zi cu zi, în relațiile cu ceilalți membri ai comunității, ei vorbesc franceza (la școală, la serviciu, la cumpărături etc.). Când se adună seara acasă sau când se întâlnesc cu alți români stabiliți în aceeași țară, ei vorbesc în limba română. De sărbători, mai multe familii de români se reunesc și petrec conform tradițiilor moștenite de la părinți.

- Care este limba oficială pe care o folosesc membrii minorităților naționale din România?
- În ce limbă comunică între ei membrii aceleiași minorități naționale?
- Sărbătorile religioase sau evenimentele importante din viața unui om sunt momentele în care se respectă cel mai mult tradițiile și obiceiurile. Ce tradiții și obiceiuri respectă membrii minorităților naționale?

Portofoliu

- Alege una dintre minoritățile din țara noastră. Caută informații și imagini reprezentative pentru tradițiile și obiceiurile acesteia și realizează un mic articol pe care să-l prezinti în fața colegilor.

Cerință din proba de evaluare

Evaluare

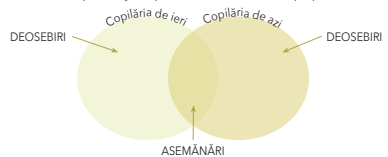
Evaluare

- Alege variantele corecte și transcrie enunțurile complete pe caiet.
  - Una dintre zonele istorico-geografice ale României este:
    - Mureș.
    - Banat.
    - Banat.
  - Una dintre minoritățile naționale din România este reprezentată de:
    - români.
    - sași.
    - pescri.
  - Organizația care urmărește respectarea drepturilor copiilor din întreaga lume este:
    - UNICEF.
    - UNESCO.
    - Uniunea Europeană.

- Stabilește oral corespondența între rânduri, apoi folosește perechile formate în enunțuri.

Bucovina, Maramureș	Dobrogea	Banat
turci, tătari	sârbi, croați, bulgari	ucraineni

- Realizează schema pe caiet și completează-o cu câte două exemple pentru fiecare secțiune.

- Citește afirmația de mai jos și transcrie enunțurile care o susțin, dacă ești de acord, sau pe cele care nu o susțin, dacă nu ești de acord.

De unde sunt eu? Sunt din copilăria mea ca dintr-o țară.
 (Antoine de Saint-Exupéry, scriitor francez)

- Ne comportăm așa cum am învățat în copilărie.
- Nu contează ce copilărie avem, când suntem mari, ne schimbăm cu totul.
- Copilăria este o perioadă pe care o uităm atunci când suntem mari.
- Experiențele din copilărie ne ajută să ne formăm ca oameni.
- Indiferent ce învățăm când suntem copii, atunci când creștem, nu ne mai folosesc.
- Obiceiurile și tradițiile le învățăm încă din copilărie, pentru a le transmite mai departe urmașilor.

FB	B	S
14	12-13	10-11

Pentru fiecare răspuns corect, vei obține o față veselă.
 Numără câte fețe vesele ai strâns și vei descoperi calificativul obținut.

Grilă orientativă pentru calificativul pe care îl obții

IERI, AZI, MÂINE

DESPRE CE VEI AFLA?

1. Ce este istoria? (introducere)
2. Timpul și spațiul istoric

CE VEI REUȘI?

- să identifici surse de informare în domeniul istoriei;
- să observi diferite surse de informare istorică;
- să studiezi surse istorice;
- să valorifici informațiile dobândite prin vizite la muzee, case memoriale sau situri arheologice;
- să descrii fotografii cu valoare istorică;
- să completezi un jurnal de învățare;
- să ții evidența evenimentelor importante din viața ta pe o axă a timpului;
- să prezinți colegilor informații dintr-o lectură istorică.

TERMENI:

- spațiu istoric
- surse istorice
- epocă istorică
- secol
- deceniu
- mileniu

1. Ce este istoria? (introducere)

AFLĂM

Perioada de dinainte de apariția omului

Pământul are o vârstă estimată la 4,5 miliarde de ani. Dacă am reduce întreaga istorie a acestuia la o singură zi, am avea următoarea imagine:

- ora 0⁰⁰ - formarea Pământului;
- ora 1²⁵ - apariția vieții;
- ora 11³⁰ - apariția dinozaurilor;
- ora 11⁴⁵ - dispariția dinozaurilor;
- ora 23⁵⁹ - apariția „Omului inteligent” (Homo sapiens) și începerea evoluției lui.

Pe vremea mea nu existau oameni!

TRECUT

Preistoria

Preistoria a început odată cu apariția omului și a durat până la apariția scrisului. În această perioadă a istoriei, omul s-a adaptat la condițiile de mediu, a descoperit și a întrebuițat focul, și-a făurit primele unelte și arme. Apoi a trecut de la stadiul de prădător la cel de producător odată cu apariția și practicarea unor activități precum agricultura, domesticirea și creșterea primelor animale.

Noi, primii oameni de pe Pământ, am trăit în peșteri sau alte adăposturi naturale.

Antichitatea

Antichitatea a apărut odată cu inventarea scrierii, când s-au dezvoltat cultura, arta și religia și s-au pus bazele **marilor civilizații**. Cele mai importante civilizații din Europa au fost cea greacă și cea romană. **Statul** a evoluat de la orașul-stat (cea mai veche formă de organizare a statului) la regat (o formă avansată și extinsă, condusă de un rege) sau imperiu (formă de stat condusă de un împărat, care a evoluat prin cucerirea altor teritorii).

Pe vremea noastră au apărut primele științe.

Noi am purtat războaie pentru pământ și religie, am descoperit teritorii necunoscute și alte continente și am aflat lucruri noi.

Evul Mediu

În Evul Mediu au apărut primele state feudale conduse de regi, cu ajutorul nobilimii locale și al înalților preoți, cu toții mari proprietari de pământuri. A fost o epocă marcată de numeroase și lungi războaie de cucerire, dar și religioase, cum ar fi Războiul de 100 de Ani dintre Franța și Anglia. Odată cu marile descoperiri geografice și progresele din domeniul literaturii, artei și științei, se încheie această epocă.

TRECUT

Libertatea este asemenea unei plante care, odată ce a prins rădăcini, crește foarte repede.

Epoca modernă

A fost o perioadă de mari transformări din punct de vedere politic, militar, economic și științific, la capătul căreia lumea a fost cuprinsă de Marele Război, denumire sub care mai este cunoscut Primul Război Mondial (1914-1918). În această perioadă s-au dezvoltat industria, mai ales cea producătoare de armament, științele, literatura și educația, oamenii fiind tot mai conștienți de drepturile și libertățile lor.

PREZENT

Este un pas mic pentru om, un salt uriaș pentru omenire.

Epoca contemporană

Este o perioadă în care tehnologia și știința au continuat să se dezvolte pe întreaga planetă, permițând omului să cerceteze Universul și să-și îmbunătățească viața. Cele mai însemnate invenții ale perioadei sunt computerele, internetul și telefonul mobil. Sunt perfecționate invenții ale Epocii moderne, printre care automobilul, locomotiva și avionul, iar omenirea se confruntă cu noi probleme precum încălcări ale drepturilor omului, poluarea și epuizarea resurselor naturale, traficul de ființe umane și de droguri, războaie, terorism, dar și pandemii (epidemii extinse la nivelul întregii planete).

ÎNȚELEGEM

PE SCURT

Istoria este știința care studiază trecutul omenirii, adică modul în care a evoluat societatea de la apariția omului și până în prezent. Trecutul omenirii a fost împărțit de istorici în mai multe **epoci**.

Cele mai precise informații sunt cele oferite de sursele scrise de oamenii care au fost contemporani cu evenimentul descris. Cu cât sunt descoperite mai multe surse, cu atât informațiile sunt mai corecte.

Cea mai lungă perioadă din istoria omenirii, **Preistoria**, este lipsită însă de astfel de surse scrise (fig. 3-4), lucru ce a făcut dificilă misiunea arheologilor de a reconstitui cu exactitate perioada respectivă, ei neavând la dispoziție decât surse istorice nescrise (fig. 2).

Fig. 1. Interior dintr-un muzeu de istorie

Fig. 2. Vase de lut, sursă istorică nescrisă

Fig. 3. Papirus, sursă istorică scrisă

Fig. 4. Drapelul României în Războiul de Independență (1877-1878), sursă istorică scrisă

Minidicționar

civilizație = nivel de dezvoltare materială și spirituală a unei societăți, a unui popor sau a unui stat dintr-o epocă dată

epocă istorică = perioadă încadrată de evenimente importante, stabilite de istorici, și care prezintă anumite caracteristici

picturi rupestre = picturi realizate pe pereții peșterilor, reprezentând unele dintre primele manifestări spirituale ale oamenilor

stat = formă de organizare a unei comunități care se bazează pe autoritatea unor instituții în scopul asigurării funcționării societății

CE AI REȚINUT?

1. Analizează informațiile oferite la paginile 10-11, apoi răspunde la cerințele de mai jos.

- Menționează un loc în care trăiau oamenii preistorici.
- Precizează epoca istorică în care apar primele științe.
- Numește epoca în care s-a dezvoltat ideea de libertate.

2. Transcrie enunțurile pe caiet și completează-le cu termenii care lipsesc.

- Istoria studiază ... până în ... .
- Sursele istorice sunt descoperite și interpretate de ... .
- Sursele istorice sunt ... și ... .

CE AI ÎNȚELES?

1. Răspunde la următoarele cerințe.

- Precizează care sunt epocile din trecutul omenirii.
- Menționează câte un eveniment care a avut loc în fiecare epocă.
- Pentru fiecare eveniment menționat la punctul **b**, enumeră surse istorice care pot oferi informații despre acesta.

2. Analizează informațiile de la pagina 12 și stabilește corespondența între cifrele din dreptul termenilor din prima coloană și literele termenilor din cea de-a doua coloană, argumentând alegerile făcute. Fiecărei cifre îi corespunde o singură literă și invers.

① sursă istorică scrisă	Ⓐ arme, unelte, vase din lut
② muzeu de istorie	Ⓑ hărți, pergamente, cronici
③ sursă istorică nescrisă	Ⓒ spațiu care adăpostește ruine
	Ⓓ spațiu care adăpostește surse istorice

Fig. 5. Picturi rupestre, vechi de peste 4 000 de ani, Thailanda

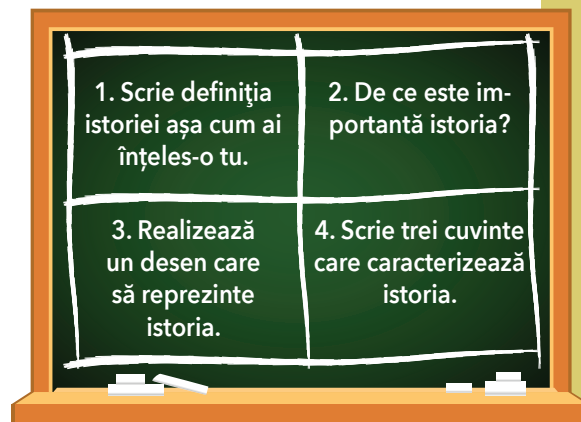
CUM INTERPRETEZI?

ACTIVITATE ÎN GRUP

• Realizați la tablă o imagine ca în modelul alăturat și formulați răspunsuri scurte pentru fiecare cadran.

În timpul activității, observați-vă reciproc dacă:

- urmați instrucțiunile specifice activității;
- cereți ajutorul când aveți nevoie;
- colaborați între voi;
- finalizați activitatea.

2. Timpul și spațiul istoric

AFLĂM

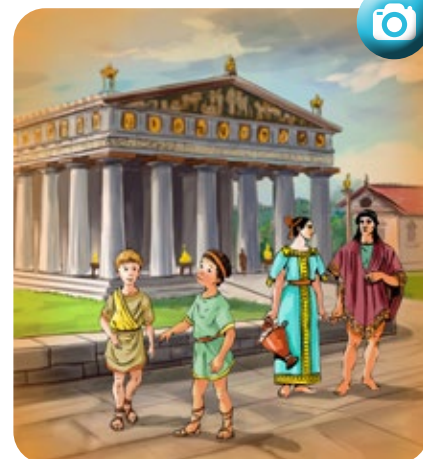
PERIOADA DE DINAINTEA APARIȚIEI OMULUI

PREISTORIA

ANTICHITATEA

EVUL MEDIU

EPOCA MODERNĂ

EPOCA CONTEMPORANĂ

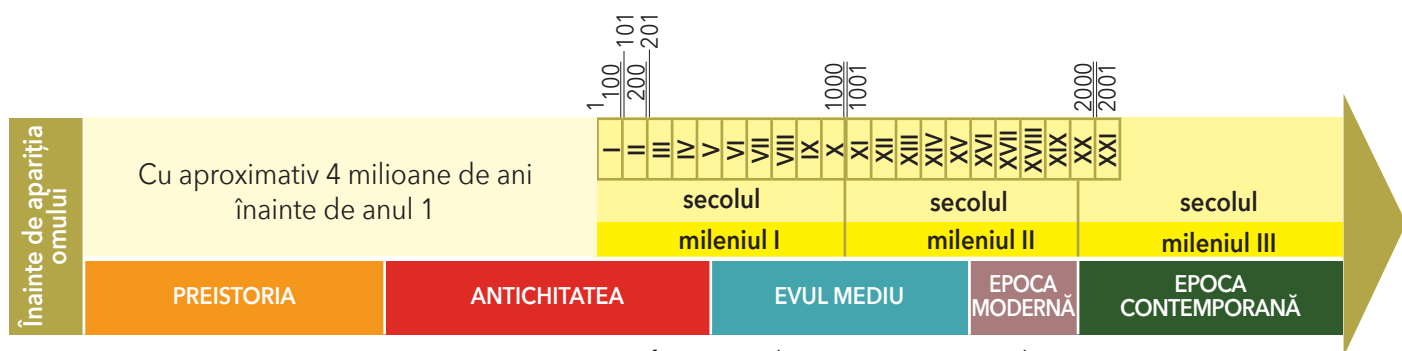

Fig. 6. Reprezentarea grafică a timpului istoric pe axa timpului

Deceniul = 10 ani
 Secolul (veacul) = 100 de ani
 Mileniul = 1 000 de ani

Secolul I începe în anul 1 și se încheie în anul 100.
 Secolul II începe în anul 101 și se încheie în anul 200.
 Mileniul I începe în anul 1 și se încheie în anul 1000.
 Mileniul II începe în anul 1001 și se încheie în anul 2000.

Pentru studierea unui eveniment trebuie să răspundem la două întrebări principale: *Când s-a petrecut?* și *Unde s-a petrecut?* Răspunsurile la aceste întrebări ne furnizează atât data sau **timpul istoric** în care a avut loc evenimentul, cât și locul sau **spațiul istoric** în care acesta s-a desfășurat.

Preocuparea oamenilor pentru măsurarea timpului s-a reflectat în apariția primelor calendare.

Fiecare popor și-a creat propriul calendar pornind de la evenimente importante din istoria lui. Astfel, creștinii au împărțit timpul scurs în două mari perioade: **înainte de Hristos (î.H.)** și **după Hristos (d.H.)**. Era noastră începe cu anul 1, anul nașterii lui Hristos.

Cronologia este o disciplină care îi ajută pe istorici să ordoneze evenimentele și să le încadreze în epocă. Pentru a data mai ușor un eveniment, timpul istoric a fost împărțit în mai multe unități: eră, epocă, mileniu, secol, deceniu, an. Pentru evenimentele din zilele noastre, se pot utiliza chiar și ziua și luna (de exemplu, ziua ta de naștere sau decembrie, luna cadourilor).

Era reprezintă cea mai mare diviziune a timpului istoric și cuprinde o perioadă care începe cu data unui eveniment, fapt real sau legendar, de la care începe numerotarea anilor (de exemplu, **era creștină**).

Epocile istorice sunt perioade mari, care se caracterizează prin anumite elemente comune, dar diferite de la o epocă la alta. Fiecare epocă este delimitată de următoarea prin evenimente foarte importante, care au influențat evoluția societății. Aceste evenimente sunt stabilite și acceptate de către toți istoricii. De regulă, epocile istoriei universale nu coincid cu cele ale istoriei naționale.

Istoria este împărțită în cinci mari epoci: Preistoria (Epoca străveche), Antichitatea, Epoca medievală (Evul Mediu), Epoca modernă și Epoca contemporană.

Locul unde au trăit oamenii în trecut și în care s-au desfășurat evenimente istorice poartă denumirea de **spațiu istoric**. Acesta este reprezentat prin hărți istorice. Spațiul istoric s-a modificat de-a lungul timpului, în funcție de evenimente, influențând și limitele geografice ale acestuia.

Fig. 7. Ceramică grecească, Muzeul din Vatican

AFLĂM MAI MULT

Cea mai lungă epocă din istoria omenirii a fost Preistoria, care a ținut de la apariția omului până la apariția scrierii și a primelor orașe-state.

Istoricii au împărțit această epocă în două perioade, în funcție de materialul din care erau confecționate unelte și armele, în **Epoca pietrei** și **Epoca metalelor**.

Pentru cercetarea acestor epoci, un rol important revine **arheologiei**.

- Analizează cele două imagini de mai jos și descoperă cel puțin o asemănare și o deosebire între ele.

Fig. 8. Unelte și arme din Epoca pietrei

Fig. 9. Unelte și arme din Epoca metalelor

LECTURĂ RECOMANDATĂ

- *Hora de la Frumușica* (din volumul *Povestiri istorice*, de Dumitru Almaș)

ÎNȚELEGEM

PE SCURT

Timpul istoric este împărțit în mai multe diviziuni: era, epoca, mileniul, secolul, deceniul, anul. Cu ordonarea și încadrarea evenimentelor în epocă se ocupă cronologia. Spațiul istoric este locul în care au trăit oamenii în trecut și în care s-au petrecut anumite evenimente. El apare reprezentat pe hărțile istorice.

- Fiecare epocă prezintă anumite trăsături caracteristice. Privește imaginile de mai jos, identifică elementele caracteristice fiecărei perioade și numește epocile în ordine cronologică.

Fig. 10. Cavaler din Evul Mediu (reconstituire)

Fig. 11. Unelte și arme preistorice

Fig. 12. Lupta pentru libertate în Epoca modernă

Fig. 13. Erehteion, templu antic construit la Atena, Grecia

14. Reprezentare a omului contemporan

Minidicționar

deceniu = perioadă de timp care durează zece ani

mileniu = perioadă de timp care durează o mie de ani

ordine cronologică = ordonarea evenimentelor în funcție de timpul în care s-au petrecut, de la cel mai vechi la cel mai recent

secol = perioadă de timp care durează o sută de ani

CE AI REȚINUT?

1. Alege răspunsul corect pentru fiecare dintre situațiile de mai jos.

- Un mileniu durează:
a) 10 ani.   b) 100 de ani.   c) 1 000 de ani.
- Secolul I s-a încheiat în anul:
a) 99.   b) 100.   c) 101.
- Noi trăim în:
a) mileniul I.   b) mileniul II.   c) mileniul III.

2. Transcrie pe caiet și apoi completează enunțurile de mai jos.

- a) Istoricii au împărțit ... scurs în mai multe perioade.
- b) Perioada de acum se numește Epoca ... .
- c) Creștinii au început numerotarea anilor începând cu anul nașterii lui ... .

CE AI ÎNȚELES?

1. Răspunde la întrebări.

- a) Care a fost cea mai lungă perioadă din istoria omenirii?
- b) Era ține mai mult, mai puțin sau tot atât cât un mileniu?
- c) De ce crezi că ultimele două epoci istorice au durat mai scurtă? Găsește cel puțin două argumente.

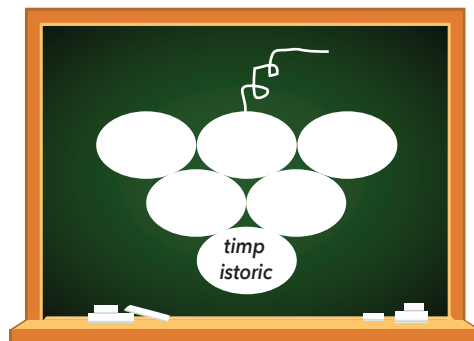
2. Transcrie pe caiet, apoi completează enunțurile.

- a) Dacă secolul I a durat din anul 1 până în anul 100, atunci secolul VI a durat din anul... până în anul ... .
- b) Dacă mileniul I a început în anul 1, atunci mileniul II a început în anul ... .
- c) M-am născut în anul ..., secolul ..., mileniul ... .

CUM INTERPRETEZI?

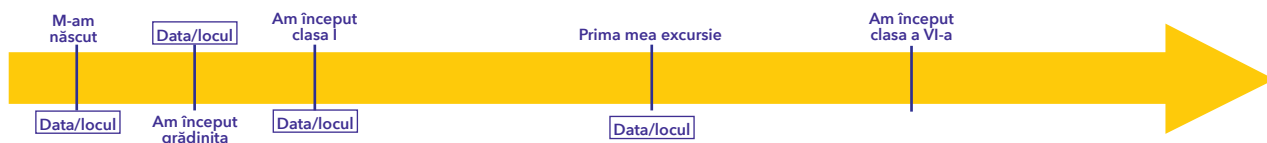
ACTIVITATE ÎN GRUP

- Realizați la tablă un desen asemănător celui dat și completați fiecare „bob de strugure” cu termeni potriviți.

Portofoliu

- Confeționează din carton o axă a timpului pe care să marchezi evenimentele importante petrecute în viața ta și prezintă-o colegilor tăi.

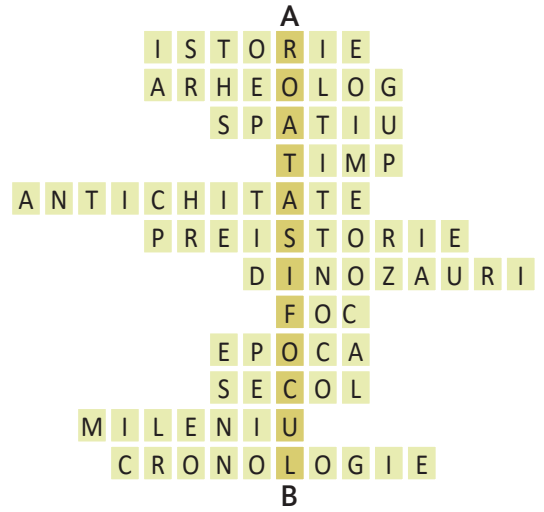

- Observă desenele de mai jos, apoi rezolvă cerințele.

CE AI REȚINUT?

1. Spune replici potrivite pentru fiecare personaj ilustrat la pagina 18.
2. Localizează, pe o axă a timpului, momentul în care se petrec acțiunile ilustrate.
3. Descrie mediul înconjurător surprins în imagini și spune dacă acesta poate fi considerat sau nu un spațiu istoric. Argumentează-ți răspunsul.
4. Copiază rebusul alăturat pe o foaie de matematică, fără să scrii și cuvintele, apoi formulează definiții pentru fiecare cuvânt și oferă rebusul spre rezolvare unui coleg.

CE AI ÎNȚELES?

- Transcrie enunțurile pe caiet și apoi completează-le.
  - a) Oamenii au descoperit roata și focul în perioada ... .
  - b) Descoperirea... le-a permis oamenilor să-și prelucreze uneltele, să-și prepare hrana și să se încălzească.
  - c) Pentru construirea diferitelor dispozitive pentru transport, ... le-a fost de mare folos oamenilor.

CUM INTERPRETEZI?

- Realizează, împreună cu colegii tăi, un afiș prin care îți anunți semenii că ai descoperit focul și prezintă-le avantajele pe care le are descoperirea ta pentru omenire.
- Alege o epocă în care ai vrea să ajungi, dacă ai putea călători în timp, și argumentează în fața clasei alegerea făcută.

Portofoliu

- Completează, pentru portofoliul personal, o fișă pornind de la desenul de mai jos. Alege o descoperire din istoria umanității pe care o consideri deosebită.

1. Transcrie numai enunțurile adevărate.

- a) Istoria studiază evenimentele petrecute de la apariția omului până în prezent.
- b) Spațiul istoric poate fi delimitat pe hartă.
- c) Într-un secol sunt cuprinse zece milenii.
- d) Multe dintre sursele istorice se găsesc în muzee.

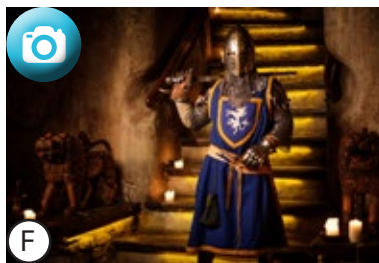
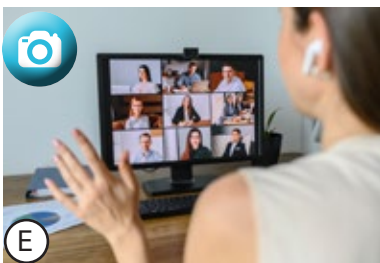

2. Stabilește oral corespondența și scrie pe caiet trei enunțuri în care să folosești termenii din cele două coloane.

mileniu	10 ani
epocă	1 000 de ani
secol	100 de ani
deceniu	

3. Notează pe caiet doar literele corespunzătoare imaginilor reprezentative pentru perioadele istorice de la apariția omului, în ordine cronologică.

4. Din ce secol fac parte anii 301-400?

5. În ce epocă trăim acum?

FB	B	S
12-13 😊	9-11 😊	7-8 😊

Pentru fiecare răspuns corect, vei obține o față veselă.
Numără câte fețe veseli ai strâns și vei descoperi calificativul obținut.

FAMILIA

DESPRE CE VEI AFLA?

1. Trecutul familiei. Arborele genealogic
2. Activități cotidiene în familie. Sărbătorile și timpul liber al familiei

CE VEI REUȘI?

- să reprezinți pe axa timpului evenimente din familia ta;
- să completezi arborele genealogic al familiei;
- să alcătuiesti jurnalul familiei;
- să prezinți colegilor fotografii cu familia ta;
- să descrii locuri și meserii din zona în care trăiești;
- să afli mai multe informații despre zona în care trăiești;
- să descoperi alte moduri în care ai putea interacționa cu membrii familiei.

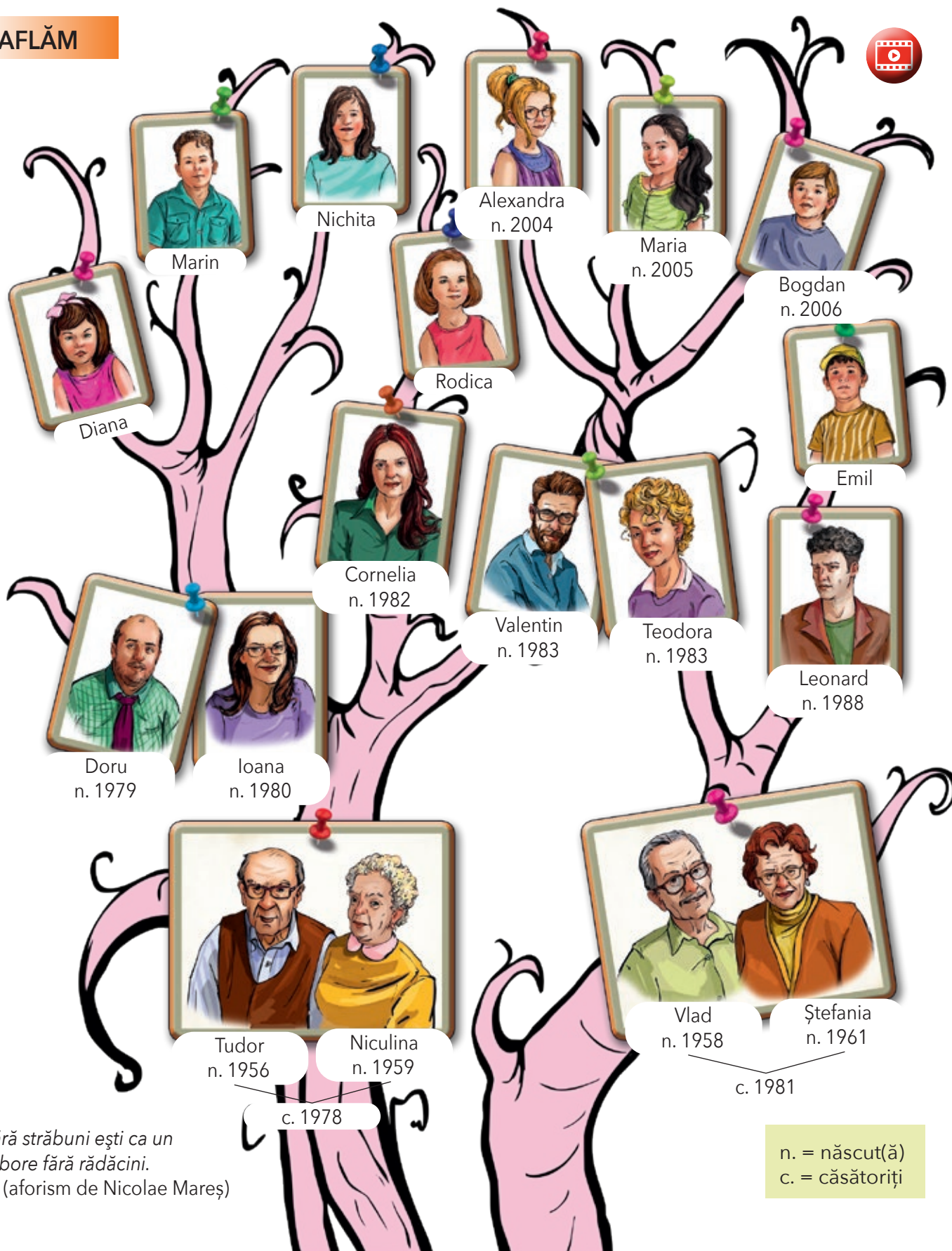
TERMENI:

- membrii familiei
- trecutul familiei
- sărbători din familie
- timpul liber al familiei
- activități cotidiene ale familiei

1. Trecutul familiei. Arborele genealogic

AFLĂM

Fără străbuni ești ca un
arbore fără rădăcini.
(aforism de Nicolae Măreș)

n. = născut(ă)
c. = căsătoriți

Noi locuim
în Constanța din
anul în care ne-am
căsătorit.

Avem trei copii
și șapte nepoți.

Noi ne-am mutat în
Vatra Dornei la trei
ani de la căsătorie.

Al doilea copil al
nostru a moștenit
dragostea noastră
pentru animale.

Ceilalți doi s-au născut
la scurt timp după aceea. Fetele
au moștenit talentul artistic al
bunicului lor.

Noi am ales să locuim în
Timișoara, unde ne-am
mutat în anul în care s-a
născut primul nostru
copil.

În fiecare vară merg la bunici,
împreună cu frații și verișorii
mei. În rest, îmi petrec timpul cu
familia restrânsă.

ÎNȚELEGEM

PE SCURT

Familia este cel mai mic și, totodată, cel mai important grup social, în care copilul învață ABC-ul exprimării, comportării și autoservirii. Familiile diferă în funcție de componența lor. Acestea pot fi restrânse și extinse.

Experiențele de viață ale bunicilor și ale părinților sunt cele care vor influența modul în care vor fi educați nepoții și copiii. Trecutul familiei și evenimentele importante din viața acestora alcătuiesc **istoricul familiei** cu care copilul intră în contact.

Pasiunile și talentele membrilor mai vârstnici din familie își găsesc ecoul în viața copiilor și a nepoților.

Minidicționar

arbore genealogic = reprezentare desenată a membrilor unei familii, cu indicarea gradului de înrudire dintre ei, realizată adesea sub forma unui arbore ale cărui ramuri îi reprezintă pe urmași

familie extinsă = familia care cuprinde, pe lângă cea restrânsă, și alte rude sau alte generații. Ea include bunicii copiilor, unchii și mătușile acestora, verii primari și, uneori, chiar și pe străbunicii copiilor. De regulă, într-o familie extinsă trăiesc și se gospodăresc împreună trei generații: copii, părinți și bunici.

familie restrânsă = familie compusă, de regulă, din soț, soție și copiii minori, care locuiesc și se gospodăresc împreună. Există și situații în care poate fi formată dintr-un singur părinte și copii (familie monoparentală) sau doar din adulții fără copii.

CE AI REȚINUT?

1. Transcrie enunțurile pe caiet și apoi completează-le.
  - a) Familia este grupul ... cel mai mic și ...
  - b) Familia ... este formată din părinți și copii, iar cea ... este formată din bunici, unchi, mătuși, verișori, părinți și copii.
  - c) Evenimentele din trecutul unei familii alcătuiesc ... familiei.

2. Stabilește oral corespondența între cele două coloane.

① bunici	① întemeietorii unei noi familii
② părinți	② cei mai depărtați ca grad de rudenie
③ copii	③ au cea mai puțină experiență de viață în familie
	④ cei mai vârstnici

CE AI ÎNȚELES?

1. Răspunde la întrebări.

- a) În ce an s-au mutat bunicii materni ai Mariei în Vatra Dornei?
- b) De câți ani locuiește familia Mariei în casa din Timișoara?
- c) Ce pasiuni s-au transmis de la bunici la nepoți?

2. Prezintă colegilor fotografii din diferite momente ale vieții unuia dintre membrii familiei tale și spune-le:

- a) câteva lucruri pe care le-ai învățat de la acel membru;
- b) ce pasiuni are și cine din familie le-a moștenit;
- c) dacă ai vrea sau nu să semeni cu el și de ce.

CUM INTERPRETEZI?

- Realizează arborele genealogic al familiei tale după modelul oferit la pagina 22.

Portofoliu

- Completează pe caiet un tabel asemănător celui de mai jos.

Știu	Vreau să știu	Am aflat
Pe această coloană notezi tot ce știi despre familia ta.	Aici notezi tot ceea ce ți-ai dori să cunoști despre familia ta.	În această rubrică notezi toate informațiile noi pe care le-ai aflat despre familia ta.

2. Activități cotidiene în familie. Sărbătorile și timpul liber al familiei

AFLĂM

- Observă imaginile și analizează informațiile din lecție.

1978

1983

1994

2000

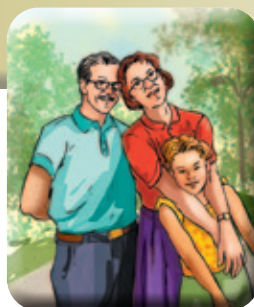
2003

1981

1983

1994

- Membrii unei familii își petrec de multe ori timpul liber împreună: la sfârșitul unei zile, la sfârșit de săptămână și în concedii.

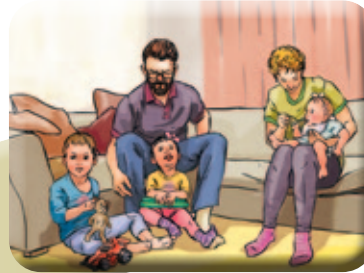
Orașul în care locuiesc bunicii din partea tatălui meu este situat pe malul mării. Cei mai mulți locuitori au meserii care au legătură cu zona. Bunicul a fost marinar, iar bunica a lucrat la o fabrică de conserve de pește. Acum sunt pensionari. Noi, nepoții, ne petrecem multe vacanțe la ei.

2015

2006

2005

2004

Bunicii din partea mamei locuiesc într-o zonă montană. Activitățile oamenilor de aici sunt influențate de relieful local. Bunicul a lucrat la un centru de tratament balnear, iar bunica, la filatură. Acum sunt pensionari amândoi și se bucură când ne petrecem vacanța la ei.

• Viața de zi cu zi a membrilor unei familii presupune ca adulții să meargă la serviciu, iar copiii, la grădiniță sau la școală. Părinții sunt cei care asigură veniturile familiei. Persoanele în vârstă se pensionează.

• Azi, ca urmare a dezvoltării științelor și tehnologiilor, există o diversitate de meserii.

Eu lucrez în domeniul calculatoarelor.

Eu lucrez între cărți, ceea ce mi-am dorit de mică.

Mi-au plăcut de mică rețetele de dulciuri ale mamei.

Întotdeauna mi-am dorit să repar mașini.

Iar eu practic o meserie care îmi place din copilărie.

ÎNȚELEGEM

PE SCURT

Mediul de viață a influențat din cele mai vechi timpuri activitatea oamenilor. Primele așezări umane au fost ridicate în apropierea cursurilor de apă. Locuitorii zonelor de șes (câmpie) aveau ca principală ocupație creșterea animalelor și cultivarea plantelor. Cei din zonele de deal cultivau viță-de-vie și pomi fructiferi. În zona de munte ajungeau păstorii cu turmele de oi în perioada verii și, încă din timpul romanilor, au apărut primele stațiuni de tratament în care se folosea apa izvoarelor termale datorită proprietăților ei terapeutice.

Viața unei familii nu se rezumă numai la activitățile cotidiene ale fiecărui membru, ci este bogată în evenimente specifice: aniversări, sărbători, tradiții ș.a.

Momentele importante din viața unei familii, ca și cele petrecute alături de familie în timpul liber, sunt cele care rămân ca amintiri și scriu istoria familiei, ca în exemplele oferite mai jos.

Minidicționar

cotidian = de fiecare zi, zilnic

filatură = fabrică în care fibrele textile sunt transformate în fire

montan = specific zonei de munte

relief = aspect al suprafeței Pământului constituit din toate neregularitățile de forme mai înalte sau mai joase

tratament balnear = tratament ce ține de vindecarea unor boli cu ajutorul apei termale

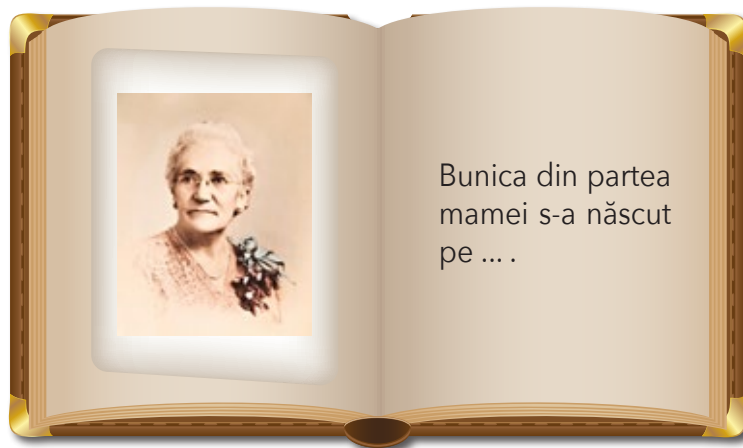
FAMILIA MEA

PASUL 1

Adună informații și fotografiile ale membrilor familiei tale, apoi ordonează-le cronologic.

PASUL 2

Realizează un album în care să dedici cel puțin o pagină fiecărui membru al familiei.

PASUL 3

Redă, pe scurt, istoria familiei tale fie sub forma unui arbore genealogic (A), fie pe o axă a timpului (B).

B

Căsătoria
bunicilor

Nașterea
mamei/tatălui

Căsătoria
părinților

Vei fi apreciat pentru:

- respectarea pașilor;
- modul de prezentare a proiectului;
- încadrarea în timp.